

Program: Podpora náhradných rodín a rodín, ktoré prevzali dieťa do osvojenia alebo predosvojiteľskej starostlivosti

a. kontaktná adresa centra a telefónne číslo alebo iný kontaktný údaj centra:

Návrat, o.z, Pluhová 911/1, Bratislava, 813 03, navrat@navrat.sk, č. tel. 02/524 443 61

b. adresa miesta vykonávania opatrení alebo miest vykonávania opatrení, ak sa opatrenia vykonávajú vo viacerých budovách centra:

Bratislavský kraj: Bratislava, Pluhová 1

Trnavský kraj: Trnava, Trhová 2, 917 01

Žilinský kraj: Žilina, Republiky 31, 010 01

Trenčiansky kraj: Trenčín, Soblahov č. 393, 913 38

Banskobystrický kraj: Banská Bystrica, nám. SNP 16, 97401

Prešovský kraj: Prešov, Svätoplukova 12, 080 01

c. účel centra podľa § 45 ods. 1 písm. a) až d) zákona:

Centrum pre deti a rodiny je zriadené podľa § 45, ods. 1, písm. c) na účel vykonávania opatrení na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania

- 1. krízových situácií dieťaťa v prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí,**
- 2. porúch psychického vývinu, fyzického vývinu alebo sociálneho vývinu dieťaťa z dôvodu problémov v prirodzenom rodinnom prostredí, náhradnom rodinnom prostredí, širšom sociálnom prostredí a v medziľudských vzťahoch**

d. Druh vykonávaných opatrení

Iné opatrenia – podľa 11, ods. 2 a 3 a § 44a, ods 1

e. forma vykonávania opatrení podľa § 45 ods. 4 zákona:

Opatrenia sú vykonávané ambulantnou a terénnou formou

f. opis cieľovej skupiny centra:

- **deti zverené v NOS, PS, osvojené**
- **fyzické osoby, ktoré majú deti zverené v NOS, PS, poručníci, ktorí sa osobne starajú o dieťa, osvojiteľia**
- **biologickí rodičia detí umiestnených vo vyššie uvedených formách starostlivosti**
- **mladí dospelí po ukončení náhradnej rodinnej starostlivosti vo vyššie uvedených formách**

g. dôvody vylučujúce vykonávanie opatrení v centre, ak centrum vykonáva opatrenia podľa § 47, § 48 a § 59 ods. 1 písm. a) prvého bodu alebo tretieho bodu alebo písm. b) až d) zákona,

- **aktívne alebo pasívne odmietanie spolupráce zo strany rodiča, náhradného rodiča**
- **predpoklad zaujatosti /príbuzenský alebo iný vzťah, osoba známa, predchádzajúci konflikt medzi klientom a poradcom ap./**
- **aktuálne vyťažené odborné kapacity Centra**

h. Centrum nevykonáva opatrenia pobytovou formou

- i. opis vnútorných priestorov a vonkajších priestorov centra, a ak centrum vykonáva opatrenia pobytovou formou, opis podmienok zachovania súkromia vrátane opisu podmienok na osobnú hygienu 1. detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou, 2. rodičov a iných blízkych osôb detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou,
- **priestory, v ktorých vykonávame opatrenia sú všetky lokalizované v krajských mestách, resp. ich blízkom okolí v bytových a kancelárskych objektoch. Sú dobre dostupné verejnou dopravou**
 - **vnútorné priestory pozostávajú z kancelárskych a konzultačných miestností vybavených vhodným nábytkom aj pomôckami na prácu s deťmi aj dospelými a terapeutickými pomôckami nasledovne:**
 - Bratislava, Pluhová 1 – Vstupný priestor s kuchynkou, knižnicou a sedením pre klientov, 4 miestnosti slúžiace ako kancelárske a konzultačné miestnosti, ďalšie dve konzultačné miestnosti prispôsobené aj na prácu s detským klientom, hygienické zariadenie
 - Trnava, Trhová 2 – 1 konzultačná miestnosť, hygienické zariadenie
 - Žilina, Repuliky 1 – vstupný priestor s knižnicou, dve kancelárske a konzultačné miestnosti, ďalšia konzultačná miestnosť prispôsobená aj na prácu s deťmi, kuchynka, hygienické zariadenie
 - Trenčín, Soblahov 393 – konzultačná miestnosť, hygienické zariadenie
 - Prešov, Svätoplukova 12 – vstupný priestor zariadený na prvý kontakt s klientom, kuchynka, kancelária, dve konzultačné miestnosti prispôsobené aj pre prácu s detským klientom, sociálne zariadenie
 - Banská Bystrica, nám SNP 16 – vstupný priestor zariadený na prvý kontakt s klientom, kancelária, dve konzultačné miestnosti prispôsobené aj na prácu s deťmi, hygienické zariadenie
- j. počet zamestnancov centra, štruktúra pracovných miest s uvedením dosiahnutého vzdelania zamestnancov podľa § 4; ak centrum zabezpečuje odbornú pomoc alebo činnosť podľa § 49 ods. 5 zákona, program centra obsahuje aj informáciu o zabezpečení tejto odbornej pomoci alebo činností inými odborníkmi,
- Bratislava, Pluhová 1 – 2 psychológovia s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 5 sociálnych pracovníkov s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa /1x výnimka podľa zákona o sociálnej práci/
 - Trnava, Trhová 2 – 1 sociálny pracovník s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa
 - Žilina, Repuliky 1 – 2 psychológovia s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 4 sociálni pracovníci s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa
 - Trenčín, Soblahov 393 – 1 sociálny pracovník s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa
 - Prešov, Svätoplukova 12 - 3 sociálni pracovníci s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 špeciálny pedagóg s ukončeným VŠ vzdelaním 3. stupňa
 - Banská Bystrica, nám SNP 16 - 4 sociálni pracovníci s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa /3x výnimka podľa zákona o sociálnej práci/, 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa
- k. opis spôsobu oboznámenia detí, rodičov a iných fyzických osôb s programom centra alebo špecializovaným programom centra
- **program Centra bude zverejnený na webovej stránke organizácie**
 - **Plán vykonávania opatrení aj forma informovania o realizácii programu bude súčasťou písomnej dohody s rodičom, náhradným rodičom a mladým dospelým**

- Pri realizácii programu, resp. niektorého z modulov bude určený kľúčový pracovník, ktorý bude klientov programom sprevádzať – spravidla sociálny pracovník, resp. pracovník, ktorý bude konkrétny modul primárne realizovať. Tento pracovník spravidla na prvom stretnutí klienta/klientov s obsahom a cieľmi programu, dohodne proces realizácie, časové rámce, miesta realizácie, prípadne ďalšie náležitosti, overí mieru porozumenia na strane klienta, najmä s ohľadom na jeho vek a zručnosti
 - S obsahom programu aj procesom jeho realizácie bude spôsobom primeraným veku a rozumovej vyspelosti oboznámené aj dieťa
- I. opis odborných metód práce s dieťaťom, jeho rodinou a inými plnoletými fyzickými osobami, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre a spôsob zapájania spolupracujúcich subjektov do odbornej práce centra:

Program Podpora náhradných rodín a rodín, ktoré prevzali dieťa do osvojenia alebo predosvojiteľskej starostlivosti

- **Modul 1 - Podpora náhradnej rodiny pri zvládaní náročných situácií**
- **Modul 2 - Dotyk ako liek – program zameraný na zvyšovanie rodičovských zručností a podporu vzťahu rodič- dieťa**
- **Modul 3 – Program pripútania**
- **Modul 4 - Dotyk ako liek – program zameraný na zvyšovanie rodičovských zručností a podporu vzťahu rodič- dieťa**
- **Modul 5 - Detská podporná skupina**
- **Modul 6 - Rodičovská podporná skupina**
- **Modul 7 - Sprevádzanie náhradnej rodiny pri kontakte s biologickou rodinou dieťaťa, podpora kontaktov medzi súrodencami umiestnenými v rôznych prostrediach**
- **Modul 8 - Príprava dieťaťa a rodiny na ukončenie NRS**
- **Modul 9 – Poradenstvo pre mladých dospelých po ukončení NRS**
-

Program je zameraný na podporu náhradných rodín a rodín s osvojeným dieťaťom, resp. rodín v procese osvojovania /ďalej náhradných rodín/. Strata primárnych vzťahových osôb /rodičov/ je ťažkou traumatizujúcou skutočnosťou, dlhodobý aj krátkodobý pobyt v inštitucionálnom prostredí je pre dieťa neprirodzený. Mnohé deti okrem týchto situácií zažívali aj ďalšie ich veku neprimerané situácie - nestarostlivosť, nedostatočnú výživu, nezáujem, v extrémnych prípadoch fyzické aj psychické násilie, opakované neošetrené zmeny vzťahového, výchovného prostredia ... Do náhradných rodín teda prichádzajú deti s narušenou vzťahovou väzbou, psychicky deprivované. Ich problémy sú viac, či menej zjavné a známe, často sa postupne odhaľujú až v čase, kedy sa dieťa začne v novej rodine cítiť bezpečne. Náhradní rodičia sú postavení pred úlohu zvládnuť neadekvátne prejavy prijatého dieťaťa a pomôcť mu vysporiadať sa so zažitými traumatickými situáciami. Program podpory náhradných rodín ponúka sériu podporných nástrojov, ktoré poskytujú náhradnej rodine odbornú pomoc prostredníctvom podpory náhradného rodiča, prípadne priamo prácou s dieťaťom. Je rozdelený do 9 modulov, ktoré sa dajú využívať v rôznej kombinácii, podľa aktuálnych potrieb klientov

Metódy, techniky a postupy využívané na realizáciu opatrení sociálno právnej ochrany, na ktoré žiadame akreditáciu:

- **Individuálne informatívne a poradenské konzultácie** - sociálne, právne, psychologické, špeciálnopedagogické poradenstvo - s dospelým aj maloletým klientom. Poradenstvo poskytujeme na našich pracoviskách aj v teréne a priamo v rodinách. Ide o poskytnutie základných informácií, ale aj o dlhodobé poradenstvo pri riešení konkrétnych záležitostí klienta
- **Písomné, telefonické a mailové sociálnoprávne poradenstvo** – poskytujú všetky naše pracoviská. Je vhodným doplnením osobného kontaktu s klientmi
- **poradenstvo poskytované prostredníctvom interaktívnej web stránky a infolinky**, Telefonické poradenstvo je poskytované aj prostredníctvom cenovo zvýhodnenej infolinky. Mailové poradenstvo poskytujeme aj formou interaktívnej poradne na našej webovej stránke
- **psychologická diagnostika** – poskytujeme prostredníctvom našich interných aj externých psychológov, pri príprave náhradných rodičov, ale aj pri riešení konkrétnych problémov klientov
- **sociálna diagnostika** – je súčasťou našej práce najmä s novými klientmi. Spočíva v zistení a posúdení komplexu informácií týkajúce sa klientov a ich aktuálnej situácie, identifikácie interných aj externých zdrojov pre klienta
- **vzdelávacie semináre, vzdelávacie tréningy s využitím zážitku a skupinovej dynamiky** – realizujeme informatívne a zážitkové semináre určené pre rodičov, uchádzačov o náhradné rodičovstvo, náhradných rodičov, profesionálnych rodičov. Semináre sú zamerané na informácie z oblasti výchovy, starostlivosti o deti s dôsledkami psychickej deprivácie, rozvoj rodičovských zručností, posilnenie rodičovskej roly, psychohygienu
- **riadený rozhovor** – využívame ako nástroj na diagnostiku, ale aj sprevádzanie klienta
- **facilitácia a využívanie konštruktívnych metód riešení konfliktov v rodinách (medzi rodičmi a deťmi, biologickými a náhradnými rodinami, medzi rodinou a jej blízkym okolím)** – viacerí pracovníci absolvovali výcvik v riešení konfliktov a mediácii. Tieto nástroje a zručnosti využívame pri práci s klientmi na riešenie konfliktných situácií, ale aj tréningovo ako nástroj, ktorým zlepšujeme ich komunikačné kompetencie
- **vytváranie a koordinovanie multiprofesných tímov na podporu rodiny** – cielene vytvárame priestor na komunikáciu a spoluprácu rôznych odborníkov, ktorí vstupujú do riešenia situácií jednotlivých členov rodiny. Koordinácia spolupráce vytvára synergiu a vyššiu efektívnosť intervencie
- **sprevádzanie klienta v náročných situáciách** – pomáha klientovi s nedostatkom sociálnych zručností, resp. klientovi v náročnej situácii riešiť svoje záležitosti, ale aj zvyšovať jeho budúcu kompetenciu
- **terénna sociálna práca** – je využívaná najmä pri klientoch, ktorí majú nižšiu dostupnosť služieb vzhľadom na región, resp. ich sociálne a zdravotné kompetencie, prípadne u klientov, kde je vhodnejšia intervencia v ich prirodzenom prostredí
- **využitie zážitkových a arteterapeutických techník a postupov** – máme odborníkov, ktorí absolvovali rôzne druhy výcvikov zameraných na využitie týchto techník pri práci s klientom – sandplay, rozvoj rodičovských zručností s prvkami filiiálnej terapie, arteterapie, dotykovej stimulácie ap Tieto nástroje využívame pri priamej práci s klientom, ale aj pri vzdelávacích a tréningových aktivitách
- **didaktické využitie filmových materiálov** – disponujeme súborom tematických filmových materiálov, ktoré využívame pri vzdelávacích aktivitách smerovaných ku klientom, edukácii spolupracujúcich odborníkov, pri rozvoji rodičovských zručností
- **spisovanie návrhov a žiadostí** – v prípadoch, kedy klient nemá dostatok zručností alebo prístup k pomoci v tejto oblasti
- **rozbor modelových prípadov** – využívame pri vzdelávacích a tréningových aktivitách, ale aj priamo pri riešení situácií v rodinách a supervízii
- **advokácia v záujme dieťaťa** – dieťa sa často ocitá v situácii, kedy jeho zákonný zástupca nie je schopný zabezpečiť jeho práva, resp. je v konflikte so záujmami dieťaťa. Pomáhame uplatňovať najlepší záujem dieťaťa v konkrétnych prípadoch, ale aj v širšom kontexte

- **intervencia v rodinnom prostredí** – niektoré naše programy prednostne realizujeme v rodinnom, resp. náhradnom rodinnom prostredí dieťaťa, čo prináša viacero benefitov pre rodinu a z hľadiska diagnostiky aj pre poradcu
- **programy na podporu pripútania dieťaťa v rodine** – ide o špecializované a štruktúrované programy zamerané na posilnenie stabilizácie dieťaťa s poruchou pripútania v rodine, resp. v náhradnej rodine
- **zistovanie názorov dieťaťa – aktívne zapojenie dieťaťa do riešenia jeho situácie** – ide o postoj, ktorý sa premieňa do konkrétnych postupov pri riešení situácie dieťaťa, vychádza z dohovoru o právach dieťaťa, zákona o rodine aj štandard práce s dieťaťom a prináša vyššiu mieru úspešnosti intervencie
- **podporné programy zamerané na stabilizáciu dieťaťa v rodine** – posilnenie pripútania prostredníctvom dotyku, program pripútania, podporné rodičovské a detské skupiny ... – štruktúrované programy zamerané na adaptáciu dieťaťa v rodine a posilnenie vzťahov
- **tréningy a programy zamerané na rozvoj rodičovských zručností** – náhradní rodičia sa stretávajú s nutnosťou riešiť neočakávané problémy, na ktoré nemajú dostatok zručností – ponúkame vzdelávacie a zážitkové programy zamerané na rozvoj rodičovských zručností
- **vytváranie a vedenie svojpomocných skupín – kluby náhradných rodín** – kluby sú priestorom pre zdieľanie, podporu, svojpomoc, ale aj ďalšie vzdelávanie. Kluby sú v 14 mestách na Slovensku
- **poradenské pobyty pre celé rodiny** – spravidla 2-3 dňové poradensko-vzdelávacie pobyty, ktoré poskytnú účastníkom oddych a rekreáciu, ale aj vzdelávanie v rôznych témach, supervíziu a psychohygienu
- **využívanie odborných publikácií, brožúr a informačných letákov** – naša organizácia disponuje súborom rôznych informačných a vzdelávacích materiálov, ktoré sú určené klientom, odborníkom, ale aj širšej verejnosti, na každom našom pracovisku je k dispozícii knižnica zameraná na náhradné rodičovstvo, psychológiu, rodinu, výchovu, pedagogiku ... Vydali sme, alebo sprostredkovali vydanie viacerých kníh – Od strachu k láske, Rodič ako detské ihrisko, Nádej na uzdravenie, Vieš kto si... a iné, ktoré pomáhajú rodičom zvládnuť špecifiká náhradného rodičovstva

Uvedené metódy, techniky a postupy využívame v rôznych kombináciách, intenzite a modifikácii podľa potreby klientov, vhodnosti v konkrétnych situáciách a požiadaviek objednávateľov našich služieb. Komplex našich služieb doplníme špecializovanými štruktúrovanými programami, ktoré popisujeme nižšie.

Program na podporu náhradných rodín – Modul 1	Podpora náhradnej rodiny pri zvládaní náročných situácií
Modul realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> • Dvojica odborníkov - Psychológ, sociálny pracovník, špeciálny pedagóg
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilizácia náhradnej rodiny v rôznych náročných situáciách náhradného rodičovstva
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> • individuálne sociálne a psychologické poradenstvo • sprevádzanie pri komunikácii so sociálnym prostredím • sieťovanie podpory • práca s internými a externými zdrojmi rodiny • hrové techniky a techniky s využitím sandplay terapie • arteterapeutické techniky

Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc náhradnej rodine pri zvládaní náročných situácií – adaptačnej fáza NRS, spolupráca s biologickou rodinou, spolupráca so školou, sociálnym prostredím dieťaťa, zvládanie špecifík náhradného rodičovstva, napĺňanie špeciálnych potrieb detí a ďalšie situácie v živote rodiny • podpora dospelých pri zabezpečení potrieb dieťaťa
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> • 60 osobohodín – 4-6 mesačný program – 36 hodín individuálnej práce klient-1 odborník, 12 hodín práce klient-dvojica odborníkov, spolu 60 osobohodín
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> • program je realizovaný individuálnou prácou s rodinou a jej širším sociálnym prostredím • program je nastavený na konkrétne potreby rodiny v danom období • program je možné rodine poskytnúť opakovane s flexibilným nastavením na aktuálnu situáciu a potreby rodiny

Program na podporu náhradných rodín – Modul 2	Dotyk ako liek – program zameraný na zvyšovanie rodičovských zručností a podporu vzťahu rodič- dieťa
Modul realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> • odborník s výcvikom v dotykovej terapii • v prípade skupinovej práce dvojica lektorov
Ciele modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj „jemných“ zručností opatrovateľa/dospelého v priamej interakcii s dieťaťom v rôznom veku • poskytnutie nástroja na zlepšenie vzťahu a komunikácie rodičov a detí • posilnenie procesu pripútania medzi dieťaťom a rodičom • prevencia násilia rodičov voči deťom
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> • prednášky • prezentácia a nácvik priamych techník a prvkov dotykovej terapie • zážitkové interaktívne techniky, arteterapeutické aktivity • využitie filmových a iných materiálov • poradenstvo a sprevádzanie • supervízia rodiča – vedenie rodiča, spätná väzba a sebareflexia
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> • poskytnutie teoretických informácií o terapii dotykom • oboznámenie s princípmi terapie dotykom a aplikáciami v praxi • nácvik princípov a zručností v terapii dotykom, detských masáží • nácvik interaktívnych dotykových hier • poskytnutie skúsenosti so zvládaním konkrétnych problémov pri aplikácii terapie dotykom v rodinách • edukácia dospelých v oblasti bezpečnej vzťahovej väzby, špecifík vývinu dieťaťa po zanedbávaní, týraní a zneužívaní, pri komplexnej vývinovej traume, FASD apod.
Časová dotácia:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modul: <i>Úvod do terapie dotykom</i> - 4 hodín 2. Modul: <i>Praktický nácvik základov terapie dotykom</i> - 8 hodín 3. Modul: <i>Terapia dotykom s aplikáciou do života</i>, 12 hodín 4. Modul: <i>Terapia dotykom v dennom živote</i>, 16 hodín <p>Časová dotácia pri individuálnej forme 40 osobohodín, resp. rozsah jednotlivých modulov</p>

	Časová dotácia pri skupinovej forme 80 osobohodín – 2 lektori x 40 hodín pri účasti min. 3 osôb
Špecifiká modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • Modul môže byť realizovaný individuálnou alebo skupinovú formou alebo kombináciou oboch foriem • Je možné absolvovať aj jednotlivé moduly v poradí od 1. modulu

Program na podporu náhradných rodín – Modul 3	Program pripútania
Modul realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> • Dvojica odborníkov s absolvovaným výcvikom vo vedení programu
Ciele modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • stabilizácia dieťaťa v rodine • prijatie histórie dieťaťa všetkými členmi rodiny • osvojenie si nových modelov spolužitia • korekcia skreslených informácií
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca s rodičmi • práca s celou rodinou • využitie arteterapeutických prístupov a metód
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> • štruktúrovaný program zameraný na témy: kniha života, mapa života, rodinný portrét, odhalenia, pocity, očakávania – pravidlá, rodinné súsošie, rodinný obraz, zmena
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> • časová dotácia 64 osobohodín • trvanie programu 16 – 20 týždňov /4 konzultácie príprava rodičov, 12 stretnutí s celou rodinou/ • intenzita stretnutí 1x týždenne
Špecifiká modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • program je určený pre deti od cca 5 rokov, vyžaduje sa aktívne zapojenie všetkých členov rodiny • program sa realizuje v rodinnom prostredí alebo v miestnosti prispôsobenej práci s deťmi

Program na podporu náhradných rodín – Modul 4	Rozvoj rodičovských zručností s prvkami filiálnej a hrovej terapie
Modul realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> • odborník s výcvikom vo filiálnej terapii pri individuálnej forme • dvojica odborníkov pri skupinovej forme
Ciele modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • posilnenie vzťahu rodič - dieťa • rozvoj rodičovských zručností • korekcia problémov v prejavoch dieťaťa • zvýšenie schopnosti rodiny navzájom komunikovať, zvládať a riešiť problémy • rozvoj sebadôvery a sebakontroly u dieťaťa
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> • využitie postupov filiálnej terapie /hra ako prostriedok terapie/ • využitie video nahrávok na budovanie a posilňovanie rodičovských zručností a porozumenia potrieb dieťaťa (prvky video home tréningu)

Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> • Program využíva hru ako intervenčný nástroj, slúži na odľahčenie a posilnenie vzťahu medzi rodičom a dieťaťom. • Rodičia sa učia reagovať empaticky na pocity dieťaťa, budovať jeho sebavedomie, pomáhajú učiť sa sebakontrolu, zodpovednosti, zadávať hranice. Deti vďaka zážitku v rámci hrovej polhodinky, kedy prežívajú pocit, že sú prijímané, môžu v hre vyjadrovať svoje ťažkosti a tak uvoľniť napätie a pocity s tým spojené. • Program koriguje ťažkosti detí v emocionálnej oblasti - neurotické prejavy, poruchy spánku, ťažkosti v škole, vo vzťahoch s rovesníkmi, izoláciu detí, výrazné afektívne reakcie so slabou reguláciou emócií, pomáha spracovať minulé zážitky
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> • 12 stretnutí s rodičmi zameraných na prípravu hrových polhodiniek, spracovanie výstupov z hrových polhodiniek, sprevádzanie v procese • 12 stretnutí s rodičom a dieťaťom- hrové stretnutia • Časová dotácia pri individuálnej forme – 30 osobohodín • Časová dotácia pri skupinovej forme – 60 osobohodín pri účasti min. 2 rodičov s 2 deťmi
Špecifiká modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • Program môže prebiehať individuálne alebo v malej skupine optimálne 3 detí s rodičmi

Program na podporu náhradných rodín – Modul 5	Detská podporná skupina
Program realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> • dvojica odborníkov s osvojeným postupom vo vedení programu a so skúsenosťou so skupinovú prácou s deťmi
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> • spracovanie traumatických skúseností • prijatie vlastnej histórie • posilnenie sebadôvery dieťaťa • stabilizácia dieťaťa v rodine • podpora zvládania náročnejších situácií
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> • zážitkové metódy práce so skupinou • využitie skupinovej dynamiky • využitie arteterapeutických techník a postupov
Obsahové zameranie:	Program štruktúrovane a zážitkovou formou pracuje s témami: čo pre dieťa znamená adopcia- pestúnstvo, s históriou dieťaťa, pocity viny, žiaľ a strata, výhody a nevýhody adopcie - pestúnstva, biologická rodina, pravidlá a očakávania, komunikácia, dôvera- opatera- bezpečie, obavy- hnev, kritika
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> • 72 osobohodín • 12 týždňový program, frekvencia skupinových stretnutí 1 x týždenne • individuálne konzultácie s rodičmi detí počas programu 4 hod. na dieťa • pri priemernom počte 6 detí v skupine
Špecifiká modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • Program je určený pre deti od školského veku • Skupina musí byť vekovo homogénna /diferencia max. 2-3 roky/ • Počet detí v skupine 4 - 8

Program na podporu náhradných rodín – Modul 6	Rodičovská podporná skupina
Modul realizuje:	Dvojica odborníkov so skúsenosťou s prácou so skupinou
Ciele modulu:	- posilnenie rodiča v jeho rodičovskej úlohe
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> • zážitkové metódy práce so skupinou • využitie skupinovej dynamiky • využitie arteterapeutických techník a postupov
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> • program štruktúrovane, zážitkovou formou pracuje s témami: história, primárna rodina, životné roly, straty, zodpovednosti, pocity viny, očakávania, podporní ľudia, dôvera,
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> • 72 osobohodín • 12 týždňový program, skupinové stretnutia 1 x týždenne • Individuálne stretnutia v rozsahu 4 hodiny na účastníka, pri počte 6 účastníkov
Špecifiká programu:	<ul style="list-style-type: none"> • pracuje sa v skupine 5 – 8 osôb • program je možné variabilne prispôbiť potrebám skupiny

Program na podporu náhradných rodín – Modul 7	Sprevádzanie náhradnej rodiny pri kontakte s biologickou rodinou dieťaťa, podpora kontaktov medzi súrodencami umiestnenými v rôznych prostrediach
Modul realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> • dvojica odborníkov /sociálny pracovník, psychológ/
Ciele modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • umožniť deťom žijúcim v náhradných rodinách kontaktovať sa so svojimi biologickými rodičmi, širšou biologickou rodinou a súrodencami za odbornej asistencie • umožniť bezpečný, zmysluplný kontakt náhradnej rodiny a biologickej rodiny • zabezpečiť podporu biologickej rodine pri kontakte s deťmi, ktoré majú umiestnené v náhradnej rodine a s ich náhradnými rodičmi • sprostredkovať kontakt medzi súrodencami, ktorí nevyrastajú spolu • sprostredkovať kontakt medzi náhradnými rodinami, ktoré vychovávajú deti, ktoré pochádzajú z jednej biologickej rodiny • pomoc pri spracovávaní minulosti detí žijúcich v náhradných rodinách • budovanie pozitívnej identity detí žijúcich v náhradných rodinách
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> • príprava účastníkov na stretnutie • vytváranie možností pre pozitívne skúsenosti s biologickými rodičmi napr. využitím prvkov z terapie dotykem, arteterapie, práce s históriou ap. • asistencia kontaktu • advokácia práv a nárokov detí • rozvoj rodičovských zručností a kompetencií biologických rodín • využitie techník facilitácie a mediácie
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> • sprostredkovanie kontaktov medzi biologickými a náhradnými rodinami, • organizácia asistovaných stretnutí • príprava účastníkov na stretnutie

	<ul style="list-style-type: none"> • podpora účastníkov asistovaných stretnutí • vyhodnocovanie asistovaných stretnutí
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> • 72 osobohodín počas 3-4 mesiacov, 40 hodín individuálne odborník-jednotliví klienti, 32 hodín 2 odborníci – facilitované/asistované stretnutia viacerých účastníkov
Špecifiká modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • prvý kontakt je ideálne realizovať mimo bydliska náhradnej aj biologickej rodiny, na neverejnom mieste, ktoré deti poznajú, napr. v priestoroch poradenskej inštitúcie • program je nastavený individuálne na potreby detí a rodín • osobná participácia členov rodiny na príprave stretnutí dáva východiská k naplneniu programu • program sa dá kombinovať s inými programami, resp. ďalšou intervenciou

Program na podporu náhradných rodín – Modul 8	Príprava dieťaťa a rodiny na ukončenie NRS
Modul realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> • odborník, resp. dvojica odborníkov /psychológ, sociálny pracovník/
Ciele modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • príprava na novú situáciu • podpora zvládania náročnejších situácií • pomoc pri úprave rodinných pomerov, vzťahov a komunikácie • sprevádzanie v novej situácii
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca s rodičmi a mladým dospelým • práca s celou rodinou • motivačné a aktivačné rozhovory • sociálna asistancia/ sprevádzanie: • poradenstvo a poskytovanie informácií, • sieťové stretnutia zainteresovaných subjektov • postupy riešenia konfliktov – vyjednávanie, facilitácia, rodinná mediácia
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> • analýza súčasných možností a potenciálu náhradnej rodiny, rodiny dieťaťa a širšieho prostredia dieťaťa • podpora vzťahov rodičov a detí, súrodencov a zaangažovanie širšej rodiny • sprevádzanie dieťaťa v komunikácii dôvodov zmeny prostredia a uľahčenie prechodu dieťaťa do nového prostredia • dohoda o ďalšej komunikácii (v rámci rodinných vzťahov príp. s inštitúciami - ak dieťa odchádza do iného prostredia /biologická rodina, iná náhradná rodina, inštitúcia/)
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> • 52 osobohodín - individuálna práca s dieťaťom – 1 odborník 8 hodín, individuálna práca s náhradnou rodinou 1 odborník 8 hodín, individuálna práca s novou rodinou/prostredím – 1 odborník 8 hodín, sieťové stretnutia, facilitované stretnutia, asistancia kontaktu – 2 odborníci x 8 hodín, následné poradenstvo – 12 hodín
Špecifiká modulu:	<p>rogram je koncipovaný podľa individuálnych potrieb dieťaťa/ mladého dospelého a rodiny – a to tak intenzitou práce ako aj voľbou konkrétnych metód a postupov</p>

Program na podporu náhradných rodín – Modul 9	Sociálne poradenstvo pre mladého dospelého po ukončení náhradnej starostlivosti
Cieľová skupina:	<ul style="list-style-type: none"> • Mladí dospelí po ukončení náhradnej starostlivosti
Modul realizuje:	<ul style="list-style-type: none"> • Sociálny pracovník
Ciele programu:	<ul style="list-style-type: none"> • Posilnenie mladého dospelého v samostatnom fungovaní
Metódy práce:	<ul style="list-style-type: none"> • Individuálne sociálne poradenstvo • motivačné a aktivačné rozhovory • poradenstvo pri osamostatňovaní sa, poskytovanie informácií, • sieťové stretnutia zainteresovaných subjektov
Obsahové zameranie:	<ul style="list-style-type: none"> • analýza podmienok a možností mladého dospelého • pomoc pri pláne osamostatňovania sa • práca s internými a externými zdrojmi klienta • poradenstvo pri sociálnej stabilizácii – vzdelanie, hľadanie práce, bývanie, finančná gramotnosť... • podpora vzťahov mladého dospelého s náhradnými aj biologickými rodičmi, súrodencami a ďalšími významnými osobami
Časová dotácia:	<ul style="list-style-type: none"> • 50 osobohodín počas 6 – 12 mesiacov
Špecifiká modulu:	Program je koncipovaný podľa individuálnych potrieb mladého dospelého a rodiny – a to tak intenzitou práce ako aj voľbou konkrétnych metód a postupov

m. – opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou

n. – opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou

o. – opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou

p. uvedenie rozsahu hodín počas dňa a dní v týždni, počas ktorých sa vykonávajú jednotlivé opatrenia, ak centrum vykonáva opatrenia ambulantnou formou alebo terénnou formou

- **Centrum vykonáva opatrenia v pracovných dňoch nasledovne:**

Bratislava, Pluhová 1 – od 8 do 17 hod., v pracovných dňoch

Trnava, Trhová 2, 917 01 – od 9 do 17 hod., 2x mesačne

Žilina, Republiky 31, 010 01 – od 8 do 17 hod., v pracovných dňoch

Trenčín, Soblahov č. 393, 913 38 – od 9 do 17 hod., 2x mesačne

Banská Bystrica, nám. SNP 16, 97401 – od 8 do 17 hod., v pracovných dňoch

Prešov, Svätoplukova 12, 080 01 – od 8 do 17 hod., v pracovných dňoch

- **Centrum môže vykonávať opatrenia aj mimo pracovné dni, pokiaľ je to vhodné**

q. opis tvorby a vyhodnocovania čiastkových plánov individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa, opis tvorby a vyhodnocovania individuálneho plánu odbornej práce s dieťaťom a jeho rodinou alebo plánu odbornej práce s plnoletou fyzickou osobou,

- Pri práci s klientom bude určený kľúčový pracovník, spravidla sociálny pracovník, ktorý bude klienta v procese realizácie programu sprevádzať. Budú mu predstavení aj ďalší odborníci, ktorí budú na programe participovať
 - Plán vykonávania opatrení ambulantnou a terénnou formou bude vytvorený na prvom, prípadne druhom stretnutí, za účasti rodiča, náhradného rodiča, prípadne dieťaťa pokiaľ to jeho rozumová úroveň dovoľuje
 - Jednotlivé časti programu budú klientovi osobne vysvetlené, čo sa týka obsahu, rozsahu, procesu, frekvencie a formy intervencií, budú konkretizované ciele, na ktoré je program/modul zameraný.
 - Pri vytváraní plánu vykonávania opatrení bude stanovený aj spôsob, akým bude realizovaný program/modul vyhodnocovaný – spravidla po realizácii 1/3, 2/3 a v závere programu, eventuálne podľa povahy realizovaného modulu po ½ a v závere programu. Klient bude účastný vyhodnocovania programu, v prípade maloletého dieťaťa za prítomnosti náhradného rodiča, resp. v zastúpení náhradným rodičom. O záveroch priebežného vyhodnocovania programu/modulu bude so súhlasom klienta informovaný príslušný orgán sociálno právnej ochrany, pokiaľ to bude vhodné a účelné, o výstupoch záverečného zhodnotenia realizácie programu bude so súhlasom klienta informovaný príslušný orgán SPO.
- r. **opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou**
- s. **opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou**
- t. **opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou**
- u. opis práv dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, a opis práv rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre vrátane 1. spôsobu, akým dieťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou v centre, môže udržiavať kontakt s rodičom, ďalšími príbuznými a osobami, ku ktorým má blízky vzťah, 2. spôsobu, akým sa dieťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, môže obrátiť aj bez vedomia centra na orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, verejného ochrancu práv, komisára pre deti, komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, súd alebo prokuratúru, 3. podmienok doručovania pošty, prístupu na internet a používania telefónu,
- **vzhľadom na to, že opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou ani na základe výchovného opatrenia, rodič, náhradný rodič, mladý dospelý a dieťa v zastúpení rodičom /ďalej klient/ má právo program ukončiť ak nenaplnia jeho potreby alebo mu v pokračovaní bráni iná prekážka. O tejto skutočnosti informuje Centrum písomne.**
 - **v prípade, že má klient v súvislosti s realizáciou programu domnienku, že sú porušované jeho práva, má možnosť sa obrátiť na vedúceho Centra, na predsedu Návrat, o.z., na Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý program odporučil, na Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, na Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, na verejného ochrancu práv, na komisára pre deti, na komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, na súd, na prokuratúru. O tejto možnosti je klient informovaný prostredníctvom webovej stránky organizácie, pri uzavretí dohody o realizácii programu, taktiež je táto informácia zverejnená na viditeľnom mieste v priestoroch Centra**
 - **pracovníci Centra sú povinní zachovávať mlčanlivosť o informáciách, ktoré sa o klientovi v súvislosti s realizáciou programu dozvedeli. Výnimkou sú informácie o skutočnostiach, ktoré by mohli viesť k ohrozeniu zdravia alebo života klienta alebo iných osôb**
- v. opis povinností dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, a opis povinností rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre

ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, vrátane podmienok návštev v centre tak, aby návštevy nenarúšali program centra,

- **rodič, náhradný rodič, osvojiteľ, mladý dospelý, dieťa /ďalej klient/ má povinnosť zúčastňovať sa na programe Centra na základe dohody, ktorej súčasťou je plán vykonávania opatrení ambulantnou a terénnou formou**
- **v prípade, že sa klient z vážneho dôvodu nemôže programu, resp. jeho časti zúčastniť, je povinný to včas oznámiť pracovníkovi Centra a dohodnúť si náhradný termín**
- **Opakované nedodržanie dohodnutých pravidiel /3x/ bez relevantného ospravedlnenia môžu mať za následok ukončenie spolupráce, o čom bude písomne informovaný klient aj príslušný orgán sociálno právnej ochrany, ktorý klienta k spolupráci odporučil**
- **Za dodržiavanie týchto pravidiel zo strany dieťaťa je zodpovedný rodič, resp. náhradný rodič dieťaťa**

w. taxatívny opis výchovných prostriedkov, ktoré je možné uložiť za nedodržanie povinností podľa písmena v), vrátane času ich trvania a možnosti prehodnotenia výchovného prostriedku, ak s jeho použitím dieťa alebo plnoletá fyzická osoba, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, nesúhlasia,

- **v prípade, že sa klient opakovane bez vážneho dôvodu nezúčastňuje aktivít programu, nespupracuje pri jeho realizácii s pracovníkmi Centra a je ohrozené naplnenie cieľov programu, Centrum môže po dohode s orgánom sociálno právnej ochrany, ktorý program odporučil, spoluprácu s klientom ukončiť**

x. **Opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou**

y. opis postupu v rizikových situáciách pre dieťa alebo plnoletú fyzickú osobu, pre ktoré sa vykonáva pobytové opatrenie v centre, vrátane postupu pri nedovolenom opustení centra dieťaťom, pri úraze dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, vážnych nezhodách medzi deťmi a deťmi a zamestnancami centra

- **Opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou**
- **Pri realizácii modulov podpory, ktoré vyžadujú priamu prácu s dieťaťom bez prítomnosti osoby, ktorej je zverené, pracovník Centra dohodne s touto osobou presné podmienky prevzatia dieťaťa – čas príchodu, odchodu, kto ho privedie, prípadne či dieťa môže prichádzať/odchádzať samé, kto ho prevezme po ukončení programu, či má dieťa špecifické potreby z hľadiska zdravotného stavu, diétnych obmedzení ap. Tieto podmienky budú dohodnuté písomnou formou**
- **V prípade, že počas realizácie programu dôjde k vzniku rizikovej situácie – napr. úraz ap., pracovník Centra zabezpečí všetky potrebné úkony – poskytne prvú pomoc, zavolá rýchlu zdravotnú pomoc ap.**

Vypracovala: Mgr. Milada Bohovicová